

GASETA DE VILAFRANCA

ANY I

12 D'AGOST DE 1926

NÚM. 14

LA VILA, AI!, TENTACULAR

Sembla que el nostre comarcalisme ha esverat algú. Hi ha qui dubta de la sinceritat dels nostres sentiments penedesistes. Un zum-zum tendenciós, segons el qual la llegenda d'una fantàstica voracitat vilafranquina hauria estat injustament propalada, arriba a les nostres oïdes. Aquesta versió d'extramurs fa aparèixer Vilafranca con una vila tentacular qui espren la resta del Penedès i, francament, això no ens apar sinó una visió elefantíaca, extemporània, gratuïta i infonamentada. Nosaltres mateixos, si en descobríssim indicis, fórem els primers a combatre aquest comarcalisme, per tal d'evitar a la nostra vila una possible indigestió. Amb el cor als llavis hem de dir, a fi d'esvair recels sense solta, que no cal témer cap rera-pensada, cap ciri trencat absorcionista en el cas que el moviment suara iniciat prenguéss definitivament volada.

El nostre insistent clam d'unió penedesenca no obeeix a sentiments de circumstàncies, a una moda de darrera hora, com molts podrien suposar. Hem demanat compenetració, hem laborat per un Penedès rediviu abans d'ara, llavors que el Verb era flama i glavi i l'Acció una llunyana esperança vaga.

El desig de fer del Penedès una potència comarcal de primer ordre, davant el fet d'un teixit de viles flagel·lades per la mateixa crisi, ha estat adés i ara la motivació de la croada nostra. Debadesc cercaríeu tres peus al gat.

Preponderància? Centralisme? Bandegeu els mots, si us plau. En aquest Penedès ideal que avui per avui només és al nostre dedins, Vilafranca s'arreglera al costat de les altres viles: ni un pas més endavant, ni un més endarrera. Quan haurem emprès la marxa veurem qui, pel seu propi esforç, pel seu afany, obtindrà el primer lloc. I això sense tractar de diluir, d'anegar la personalitat de cap nucli. Tractem de fer de la nostra comarca un concert de viles lliures, cadascuna amb els seus trets peculiars i amb un noble afany d'excel·lir. Es aplicar els principis federalistes a la nostra llar el que volem, no pas imposar la manera d'ésser d'un poble als altres.

No havem cregut mai que per poder vestir un sant calgués desvestir-ne un altre, que una unitat hagués de fer-se a base de retalls. Cal tan sols vèncer el casolanisme —no el localisme, ben entès!— i voler veure les coses des d'un punt de vista més enlairat. Coordinar l'esforç no vol dir precisament perdre les prerrogatives personals. Salveu, si us plau, les distàncies que hi ha entre l'esperit local i l'esperit antisolidari i serem al capdamunt del carrer.

Per aquestes raons som insistents en el nostre clam, no pas per mantenir monstres, per alimentar fantasmes que a les nostres latituds no tindrien segurament la vida.

Tema de festa major

I bé, benviguda sigui la festa major amb totes les seves conseqüències més enutjoses. Què hi farem! Ara que tot s'embolcallarà d'optimisme més o menys fals i el so de les gralles i dels tabals esdevindrà *gairebé palpable*, riem-hi també! No vulguem ésser pas un plor dintre la general alegria. Si s'ha de cantar, cantem. Si s'ha de ballar, ballem.

Vinga, vinga. La gresca és una cosa que va bé. No engreixa, però distreu. Riem només de pensar-hi. Sortiran els senyors principals encarcarats, lluent, més alts que mai gràcies a llurs barrets. Sortiran les senyores principals una mica més revellides que els altres anys, però més empolainades que de consuetud. Sortiran els gegants i els caps grossos a passejar llur simbolisme eloqüent i sempre oportú. Sortirà el drac qui treu foc pels caixals, ben simbòlic també. Sortirà el colom disfressat d'àguila bona minyona. I tot es vessarà. I l'olla xica anirà dintre la gran. I no hi haurà pena ni dolor, ni ganes que n'hi hagi.

Vosaltres que blasmeu la festa major perquè dieu que no s'hi val a fer tabola mentre hi ha gent que no menja perquè no pot, sou, tanmateix, mesquins a tot ésser-ho. No us hem dit abans que la gresca distreu? Doncs, sí, fins distreu la gana. On aniríem a parar si quan ens diuen que ha arribat la festa major ens entestéssim a romandre tristos? Pobres de nosaltres llavors!

És desagradida la pobrissalla, vet ací. Tot d'una us ve amb què amb la panxa buida no es pot riure. Cabòries! Ves per a qui es fa la festa major si no per a ells! Tot ho exageren,

Déu meu! Doneu-los-hi festes, i del treball encara us diran que s'estimarien més pa. Fes favors...

A riure, a riure!...

Qui no en sàpiga que n'aprengui, qui no en tingui ganes que no surti de casa i qui vulgui plorar que es reventi!...

A. DELMUNT

Cròniques banals

CHARLESTON RURAL

Hem anat a una festa major i ens ha agradat —fa temps que les festes majors ens agraden i pròximament comptem parlar de les causes d'això— tot, menys els *charlestons* que havem vist ballar, ja sigui com a conseqüència del programa, ja com a conseqüència d'una petició del que s'ha desdinerat comprant la *toia*.

El *Charleston*, dansa potser poc bella, poc estètica i poc espiritual, correspon al que és l'any 1926 i com que els nostres papers en tot el món van una mica endarrera —els propietaris no, que, quan poden, van a Barcelona a posar-se al corrent— no l'han acabat de pair —i no el pairan.

I resulta tan fora de lloc un *charleston* a La Bleda, com una sonata de Beethoven tocada a Moja. Per exemple, eh?

Per la qual cosa assegurem que el *charleston* no és dansa a propòsit per als nostres pobles —i menys en festa major—. L'ofici, el dinar i la serenada, pesen massa per fer filigranes amb els peus: amb el coll, encara.

Per tant, si fos una dansa de l'ànec o de l'oca seria més natural —puix ja sabem la importància que tenen les oques i els ànecs a la mitja hora de les festes majors.

FLY

ENRIC C. RICART

Del paisatge dels volts de Vilanova hi ha reflexada en l'obra d'Enric C. Ricart, la veritat nua. Si En Ricart a vegades té el rampell de desentendre's de la visió d'aquest paisatge comarcal, el mateix paisatge es venja, d'una manera faceciosa, amarant del seu caràcter qualsevol obra de l'artista, qui amb una obstinació exemplar ha volgut treure's del damunt les noses de la sequedat i la duresa. Som ja ben lluny d'aquell Ricart de la línia marcada i grassa amb la qual es complaia a resseguir pedra per pedra, tots els marges, teula per teula totes les cobertes, fulla per fulla tots els arbres de primer terme; d'aquell pintor qui subratllava en un retrat els trets que solquen la faç arrodonida del nostre amic Joan Mirò quan aquest servia el Rei i els acudits extrapietò-

E. C. RICART,
per A. de Cabanyes

rics del retratat i el retratista, palesats en llurs teles, indignaven el Burgès. El Ricart de l'«Agrupació Courbet» que entre glop i glop de xacolata, al volt del marbre de la taula on es reunia en un bar esportiu de carrer de l'Aixampli, volia trasbalsar tot l'art de Barcelona; el Ricart de l'«Agrupació Courbet» és el mateix Ricart d'ara: tenia com el d'ara una idèntica força de vivificació del més material objecte; el Ricart essencialment *fauve*, amb un comprensió absoluta del *fauvisme* que li han permès els seus sojorns a França, és el qui va crear la imatge d'En Miró al·ludida; és el qui va parlar-nos d'aquesta fresca revelació de la vida casolana que és el quadre titolat «Noia cosint», ara pertanyent a la col·lecció Dalmau i que fou mostrat al públic en una de les sales que ocuparen els «Courbet» al Palau de Belles Arts; és el

EL REPÍS
Decoració del «Foment del Treball», Vilanova

qui ha donat a les «natures mortes» bellesa, vida i veritat autòctones, sense el concentrament de les més admirables d'En Miró, sense la matització de les més mogudes d'En Siquella, sense la pasta dividida (que es fica dintre els ulls amb una farum picant de rebost de casa sòrdida) que hi ha en les d'En Nonell, però sí una franquesa i una aguda plasticitat que raja materialment de totes les serositats, de totes les saves del vegetals, del mateix vernís dels mobles, de la cresta del pollastrinc, de la roba llampanant tota impregnada d'aire. Admirem en les «natures mortes» creades d'En Ricart, així en les de temps ja un xic llunyans com en les que ara pinta, el joc de mate i lluentor, l'arbitrarietat com-

posicional i més que tot aqueixa obra altíssima que ha fet amb elles, alçant fins a donar-los dignitat parangonable amb la humana, els estris més humils, els vasos de terrissa, els cànirs i les flors, i les robes, i el llibre atapeït, i la capsa de llumins, com poques vegades s'ha assolit en la pintura moderna.

Els dibuixos d'En Ricart, tan aciençats i tant del dia, donen la clau que obra el secret de la robustesa de la seva pintura. Els seus boixos, prodigats a França i aquí a la nostra terra, són només una altra prova del seu amor a la matèria digna de possibilitats artístiques: igual com dona vida, amb el cor dins el pinzell, als objectes que als ulls vulgars no en tenen, ratlla el boix cordialment per imposar la palpitació del seu dibuix.

JOSEP F. RAFOLS

FLORS I FRUITS
Decoració del «Foment del Treball», Vilanova

Cremoria

Mon sein brûle et m'entraîne
PAUL VALÉRY

Amb el desig de devorar la fruita
més càlida d'amor, fora'm solaç
que el Sol m'inflés les venes per la lluita
del seu or viu, ignífer i voraç.

Ara s'encén el temps i amb turbulència
en mi rebrota aquell neguit agut
que atia i esperona foll l'essència
del cos. frisós corcer de Joventut.

Ara triomfen ja les sabes pures
i el pit m'esberla llur vital cremor,
i em donc al Sol, o tu Sol que fulgués
i encens les febres tèrboles d'amor.
Voldria exprémer la rojò olorosa
d'una ignia rosa: uns llavis sangonents.

Si hi fés ferida, seria abundosa
la púrpura afuada, en fruits vivents.

Doneu-me un pit de verge nu: d'estrella
serà el suc preciós que hi bullirà,
i el meu desig, o pura meravella
d'amor, llavors, un fill l'encarnarà.

PERE GULENYÀ ROURE

París

Homes i coses

França, dolça França...

Sembla que a la fi, la França veïna ha trobat els homes que volen acabar amb les fluctuacions polítiques i financeres d'aquests darrers temps posant per damunt de tot interès de partit polític aquell amor fonamental, tan socialment francès, que sent el ciutadà d'allà per a la pàtria seva.

Nosaltres que seguíem febrerosos durant tant de temps les vostres alternatives no gens esparçadores tanmateix, nosaltres que sentíem, per contra, els crits, no sé quins confusos crits, que s'alçaven arreu i deien com era evident i rotund el fracàs del sistema parlamentari, amb quin goig ara alcem el nostre crit resolt i atrevit i amb quin delit del cor volem veure-us victoriosos fins a la fi, capdavanters de la França símbol, matrona prolífica que has parit tantes i tan sanes inquietuds fins assolir la conquesta suprema de l'home.

Jo m'imagino a la vostra pàtria caminant a l'avantguarda per entre un desert ideal on obriu un solc profund no pas inconscient i improductiu com el de l'arada, sinó un camí destruer que amb visió intuïtiva genial aneu fent els vidents de la vostra raça.

O, França del pretèrit horitzó vermell, dolça França horitzó color de cadmi, França, França del futur claríssim horitzó!

Voldríem avui cantar una lletania profana on es lliguessin totes les teves virtuts, on es blasmessin també, tots els teus errors per exemplaritat dels futurs ciutadans del món.

Hem sentit a dir, però, que l'hora no és propícia a les nostres cantades

Tant-se-val, prendríem aquella actitud tan cara el nostre Gabriel Alomar, mestre de ciutadania.

Pujaríem dalt la tribuna i muts enfront la multitud silenciosa fariem un gest i llençaríem un esguard de foc a la gent.

Perquè entenguessin.

SYCANDRA

Guspaires

Tenir la llibertat d'estimar i d'odiar a qui bé ens sembli; tenir l'esperit afranquit d'ombres i atent als imperatius de la vida que passa: voleu felicitat més gran?

Què ho farà, què ho farà que aquesta expressió d'intel·ligència, de bonesa, de lleialtat que veig als ulls dels gos de casa, no sé trobar-la en molta gent de la meua coneixença?

Què ho farà?

Ara suposeu que se us presentés un taumaturg d'aquells que tot ho poden, com diu que n'hi ha tants pels llibres d'històries, i us digués:

—Brau caballer, què vols, tria: una saviesa genial, una virtut incorruptible, una força muscular prodigiosa, una riquesa de diners immensa, una ..

Els sufragis de la humanitat, cap on es decantarien?

És una puerilitat preguntar-ho.

Ens fan més patira els fantasmes imaginatius, que no pas la possible acció d'agents reals, més o menys pròxims. Per què, si dels fantasmes no s'ha dit mai que haguessin fet mal a ningú?

Això és perquè ho tingui present la quitxalla, direu. Sí, dic jo; però, no perdeu de vista que tothom, xics i grans, tenim els nostres fantasmes.

Les coses no són més o menys bones, pel bé o mal que en digui la gent.

Les coses són com són, i prou.

Cal que ho sàpiguen aquells qui bescanten el veí, el competidor, el superior; e aquells qui incensen l'amic que paga; el confrare que respecta; el subaltern que s'arrosseguea...

RED

LA PREMSA VILATANA

A començos del segle vint, l'any 1903, va aparèixer, primer Quinzenalment, després hebdomadàriament, el periòdic autònomista «Penadès Nou». L'intent de «Penadès Nou» per bé que no fou reeixit, va fer que durant molt de temps fossin aplegats sota un mateix teulat homes de diversos matisos dintre el pairalisme. Ementem: Raimond Escasans, Carles Condís, Josep Ros i Güell, Pau Miró i Miró, Claudi Mas i Jornet, Anfós Sans i Rossell, Francesc Ràfols i Trabal, Antoni Martorell, Manuel Sala, Marian C. Roig, Aureli Robrenyo i Güell i altres.

De primer va dirigir-lo Antoni Martorell i Panyelles i, al final, Anfós Sans i Rossell. Hi col·laboraren les firmes més prestigioses de Catalunya.

EMPORI MUSICAL
DE A. BADIA
AFINADOR Y REPARADOR DE PIANOS
Carrers de la Cort, n.º 21 y Conellers, 10-VILAFRANCA DEL PENADES
ESPECIALITAT DE LA CANA:
OFICINA DE REPARACIONS DE TOTES CLASSES
DIPLOMADO EN LA CLASSE DE PIANOS ORTIZ Y CUSCO
Els 500 últims models de pianos
VARIETAT EN TOTA CLASSE DE MÚSICA
ACCESORIOS DE TOTES CLASSES

L'HOMENATGE A MANUEL MILÀ Y FONTANALS

El nostre país ha tingut el privilegi de veure en la seva història un home que ha estat per a tots els catalans un símbol de la lluita per la llibertat i la independència. Manuel Milà y Fontanals, un dels grans homes de la nostra història, ha deixat una empremta indeleble en el nostre país. La seva vida i la seva obra són un exemple per a tots els catalans. La seva lluita per la llibertat i la independència és una lluita que ha inspirat a molts catalans i que ha servit de model per a molts altres. La seva obra és una obra que ha enriquit el nostre país i que ha servit de base per a molts altres. La seva lluita per la llibertat i la independència és una lluita que ha inspirat a molts catalans i que ha servit de model per a molts altres. La seva obra és una obra que ha enriquit el nostre país i que ha servit de base per a molts altres.

Va tenir diversos formats i es va editar successivament a les impremtes Esteva, Claret i Cuscó. El facsimil que publiquem és el del format més conegut.

Una mostra de la seva producció, si us plau:

Llissó profitosa.—La derrota, més moral que efectiva, soferta per Solidaritat Catalana en les eleccions parcials de Diputats a Corts per Barcelona, verificades el diumenge propassat, pot servir-nos de llissó profitosa, deu servir de llissó a dretes y esquerres del patriòtic bloc català.

Per això cal esbrinar-ne les causes fonamentals de la pèrdua del còps; cal esbrinar-les per aprendre experiència per a l'esdevenir.

En la baixa de vots de Solidaritat a Barcelona, tots hi hem contribuït. Les arrels de la baixa, s'han nodrit dels propis actes y orientacions dels directors del moviment llibertador de Catalunya.

A part de les inevitables petites causes incidentals, filles de la impaciència dels uns, y dels descontents que forsosament tindran sempre's homes Directors de tot moviment polític, hem d'apuntar com a causes fonamentals, factibles de reparació; la desconfiansa creada per nostra esquerra en els projectes y en els homes de la dreta y la confiansa extremada de la dreta a n'en Maura; confiansa que aquest se'n serví para efectuar el viatge regi a Barcelona, amb l'únic amagat intent primer, de reorganisar el partit conservador dinàstic de Barcelona.

PERE MAS I PERERA

EL MOSAIC ROMÀ

Això s'esdevingué quan l'Imperi Romà era en mans de Tiberi Claudi i la Hispània Tarraconense era governada pel legat Luci Lucini Sura.

Tot el que després ha estat anomenat Catalunya ho agavellaven les àligues romanes i Tarragona era unida a Roma per una carretera llisa que hauria fet una excel·lent pista per al

Gran Premi Europa i la qual es coneixia a casa nostra per «Via Augusta». Vora seu hi havia, de tant en tant, algunes ciutats importants i, entre elles, hom trobava sovint hostals i tavernes on fer un tragué o passar la nit i refer forces.

Llavors Vilafranca encara no existia, però, com que la Via Augusta passava pel carrer de la Cort d'ara, un indígena molt viu hi havia muntat una d'aquestes cases de menjar d'anomenada mundial que atreuen la gent més llunyana. S'hi cuina-

ven uns plats tan exquisits i s'hi pastaven unes coques de llardons tan ben emmelades i amanides amb xarel·lo de quinze graus que el mateix Octavi August se n'havia llepat els bigotis més d'una vegada. Ultra l'hostal, una caserna de les tropes auxiliars que constituïen la guàrdia dels penals d'Olèrdola i de Sant Pau trencava la verdor del paisatge. Tot plegat ha fet que els portaveus de tots els temps hagin pogut connotar en les noves de Vilafranca una gran quantitat d'entrades i sortides, d'emulleraments ascensos, i decessos de decurions, centurions, tribuns i gent per l'estil.

El Penedès era una veritable república. Els lladres, els homeiers, la més baixa capa social purgava les penes imposades pels jutges de Sant Pau i a Olèrdola. Era tanta la influència del paisatge, però, que la majoria no es volien moure d'aquest tros d'Arcàdia i esdevenien persones de pro que freqüentaven assíduament els temples. El legat de Tarraco els cedia en propietat terrenys i feien de pagès o es dedicaven a fer gerres per al vi, per tal com no eren conegudes les bótes. La romanització de la nostra comarca era tènue com una primera capa de pintura. Es parlava un mal llatí vulgar après de llavis dels soldats i dels funcionaris de l'Imperi i carregat de mots indígenes, que feia molt pintoresques les converses. Els propietaris, per fer-se ben veure del senyor legat, havien bastit les vil·les d'acord amb la moda de Roma. Això, els soldats i els trirrems que solcaven la Mediterrània eren els únics instruments d'aquesta romanització amable i blana.

Cada setmana a Olèrdola hi havia mereat d'alls, d'aviram i de conills. Lliberts i esclaus hi duïen el bo i millor de l'hort i del coral. Els vinaters d'aleshores anaven a un temple dedicat a Bacus plaçat prop de la carretera que avui mena a Vilanova, on

es feien les transaccions amb els propietaris i colliters i es canviaven impresions sobre el vi i la seva exportació a la Gàl·lia septentrional i a Roma on era molt sol·licitat. Val a dir que bona part del vi d'exportació ja el batejaven amb aigua de La Bleda, la qual portava un nom llatí molt bonic.

En resum, tant pel paisatge com pel tarannà de la gent, tot-hom ja assegurava que el Penedès fóra de les coses que quedarien.

El senyoret de La Bleda es deia llavors Càtul Properci Cassi i era el propietari més influent d'aquests rodals. Es dedicava a la compra de terrenys i posseïa les terres que aproximadament comprèn el triangle Vilafranca-Monjos-Almúnia. Al seu servei tenia doscents cinquanta esclaus, cent bous i cent cinquanta esclaves, ultra in comptables partamaners i rabassers.

Aquest Càtul tenia un fill que es deia Salvi Juli i era molt aficionat a l'escultura. Sentia l'art apassionadament i no planyia mitjans per satisfer el seu daler. De jove estudià a Roma, després va córrer la Ceca i, la Meca i, de tornada, comparegué a casa seva amb un embalum de runes, objectes d'art i documents històrics que li permeteren de constituir un Museu molt interessant. És una llàstima que no hagi pogut arribar a les nostres mans!

Quan passava el que anem a recontar, el nostre hostaler guanyava la primera pesseta, per tal com a les pedreres de Sant Pau i Olèrdola es treballava d'allò més per a l'Arc de Barà que s'estava bastint i per a unes termes de gran luxe que es feien a Tarragona.

Un dia que Salvi tornava d'una festa que a Sant Martí havia donat un propietari en ocasió del prometatge de la seva filla gran, Tíbul, que era una burot amb túnica, va dir-li:

—Demà, a la hora nona, ha de pasar un ramat d'esclaus que porten uns mosaics per a les termes que fa Luci Licini a Tarraco. Si vols tafanejar-los, deixa't caure a l'hostal i els veuràs. Per Bacus, t'asseguro que són dignes de la teva visita. Es Marc Octavi, de Vicus, qui els ha fet.

—No m'hauràs d'esperar gaire. I a fe que tinc son.

* * *

Salvi havia vist els mosaics i només sabia dir-se: Eixorba, eixorba! Les pedretes multicolors saltaven com uns daus enjogassats per dintre el seu cap. Van fer el seu fet, tanmateix. Quan la nit era a punt de donar entrada al nou dia, uns homes alts i forçuts van endur-se un dels mosaics, el qual fou deixat en una barraqueta del camí de Sant Pau.

A mig matí, el decurió Xantríp i els seus soldats es presen-

taven a la vil·la de Càtul Properci. Aquest era a l'atri, assegut contemplant el treball dels esclaus.

—Salut, o Càtul Properci! No se t'apodera la ira en veure'ns ací armats fins a les dents. La seguretat de l'Imperi i el seu bon nom ho exigeixen. El Cèsar ha estat robat. D'uns mosaics que han d'ésser transportats a Tarragona per a les noves termes, n'ha desaparegut un. Permet-nos de recórrer les teves propietats de dalt a baix. No fos cas que algú l'hagués entaforat a casa teva.

—O vil Xantrip, és que te'm vols rifar? De quant ençà que et permets de creure'm més miserable que tu. Tu, ca de presa, qui, després de trasbalsar, sense que jo et castigui, el vi de les meves gerres a la teva paxa fètida, t'atreveixes a inculpar-me de robatori. Ves-te'n, fuig del meu devant, si no vols caure a les mans de Zenifar, el negre. Cerca els lladres per aquests móns de Déu, que un mosaic no és pas un vas i no deuen ésser gaire lluny els qui se l'han emportat.

—Calma't, o Càtul Properci, fill de Juli...

—Deixa't d'orgues i creu-me. Si t'estimes la vida marxa abans que em pugui la mosca al nas. I ja em sentiràs quan vindrà el judici. Veurem si t'ensenya la manera de tractar les persones.

Mentrestant, al camí de Sant Pau, Salvi Juli i el negre Zenifar discutien a l'ombra d'unes oliveres.

—Creu-me Salvi Juli, fill de Càtul Properci, ací no hi està gens bé el mosaic. T'has de fer càrrec que el decurió Xantrip el cercarà com un llebrer.

—Però, per Zeus, qui l'ha de trobar? Tu creus que dubtaran del meu pare?

—Ningú, fill meu, ningú; però ja saps que pecat amagat és mig perdonat i en aquesta barraca t'exposes que qual·sevol el trobi àdhuc impensadament.

—I cal!

—Jo, Salvi, ho dic per tal que després no et calgui córrer si no vols que et trametin a Sant Pau o a La Vall a arrencar pedra.

—Tens raó, o, caríssim Zenifar. Però, on amagar-lo?

—Podem soterrar-lo i així no se'n cantarà gall ni gallina,

—Això, no. Tu creus que jo l'he robat per enterrar-lo? No, noi, no. Jo el vull per al meu museuet. A més si el colguéssim cometríem un crim d'engany que em guardaré prou de perpetrar. Afigura't que el dia de demà, al cap d'una trentena de segles ve un recercador i es troba amb restes d'unes termes que no han existit ací. Creus que jo puc tolerar que els romanistes de llavors, els paleògrafs i els arqueòlegs es trenquin el cap cercant debades els antecedents d'aquesta terra sense més tradició que els ceps ni altra glòria àuria que el blat?

—I tu, o Salvi Juli, sacrificaràs la teva llibertat personal a profit d'aquests senyors inconeguts, els quals ni tan sols t'ho agrairan? Enterra el mosaic i que en surti el que vulgui.

—O bon Zenifar, el teu cervell de negre no dona més de si. Tu no saps el que m'ha esdevingut a Roma ara fa tres anys. El meu professor havia rebut l'encàrrec de fer unes investigacions al lloc on les cròniques diuen que és enterrada la lloba que va alletar Ròmul i Remus. Érem cinquanta homes i vam remoure durant tot un any les terres de la contrada. Si en van sortir d'ossamentes indocumentades de llops i llobes! A l'últim, vam

haver de deixar-ho córrer i, per tal d'acontentar el poble de Roma, aportàrem en trofeu els ossos d'una lloba inidentificada.

Zenifar era ja convençut, quan vet ací que Salvi Juli, després d'un detingut examen del mosaic, va dir-li:

—Potser que l'enterréssim, Zenifar, aquest mosaic és artificial. No és autèntic. Ens han enredat com a xinesos.

I el mosaic va ésser enterrat al darrera de Sant Pau, en un vinyar veí d'un «pagus» propietat de Càtul Properci Cassi.

Gargots del dilluns

ELS OBRERS VILAFRANQUINS

Ens reca dir ho, però la inactivitat dels nostres obrers és depriment. Ens dol al cor que no imprimeixin una noble activitat a les seves coses.

Els nostres intel·lectuals, és un dir, fan la viu-viu de qual·sevol manera en les fulles periodístiques; llencen mil projectes i no n'emprenen cap; manllevan artistes per honorar-los, si no en tenen; es a dir, fan el que poden del que voldrien, per a major glòria i honor de la nostra vila.

Però els nostres obrers, no res de res. Ni socialment, ni econòmicament, es belluguen.

En llur organització social, sempre han observat una passivitat tocata d'ardana, en dissonància amb l'ambient regnant als pobles i organitzacions similars acarades al món.

Econòmicament, poc s'han preocupat mai de l'organització de mitjans de resistència, de cases barates, ni de bastir una sencilla i necessària cooperativa.

Més tristament nul·la és llur acció cultural. Ni conferències, ni escoles ni tallers de perfecció professional; no res. Perquè no gosem pas esmentar com a producció activa, l'ateneu, dit dels obrers, el qual ha degenerat en una societat més de cantaires, de forades i en centre de turisme barat.

Potser amb una més forta aproximació dels intel·lectuals amb els obrers o a l'inversa. Però aquesta contingència és irrealitzable perquè son elements que mútuament i naturalment es repel·len.

Els intel·lectuals nostres, més bé, els que hem quedat d'anomenar intel·lectuals, en

cara que molts d'ells siguin obrers de colls i punys no s'entenen, i els obrers tampoc es senten intel·lectuals (encara que algunes mans s'honorin amb La Antorcha) ni ganes que en tenen.

R. GENER

Mirant a França

Enfront del cas de França tothom se sent amb dret a dir-hi la seva. Tant a dins com a fora del país sorgeixen els crítics financers i polítics amb una fertilitat no vista mai. Des del banquer Amerongen qui proposava, per tal de regenerar la República, l'hipotecament o la venda dels edificis, objectes i terrenys sumptuaris, àdhuc les colònies, fins els qui xifren llur única esperança en els nous emprèstits als Estats Units, hi ha una gama variadíssima de suggestions.

Ara, en ocasió de la caiguda de Caillaux, ha tocat el torn a Attilio Cabiati d'estudiar damunt *Stampa*, de Milà, la situació política francesa. Observa Cabiati que Caillaux és atacat per dos costats: la qüestió dels impostos i la reserva d'or del Banc de França. Els defensors de la lleva sobre el capital veuen prou bé que si s'apliqués aquest impost, fóra, en realitat, pagat pels consumidors i els obrers i no tindria altre resultat que afegir una nova dificultat a l'estabilització. La segona crítica recolzava damunt de més sòlids fonaments: en permetre al Banc de França l'emissió de bitllets per comprar or i, calculant aquests com fora de la circulació, el ministre obria un ample recer a la inflació tot impeding l'estabilització.

zació al moment més delicat que els experts anomenen «prestabilització».

Segons Cabiati, l'interès de la crisi francesa no resideix precisament en els problemes tècnics que tombaren el ministeri, sinó en els problemes socials. Solament els observadors superficials poden apreciar en els esdeveniments francesos una crisi de voluntat i deduir-ne la impotència del parlament. En realitat, tota greu pertorbació monetària permet de realitzar grandiosos beneficis i genera una colla de paràsits, en tant que arruïna un nombre més considerable de ciutadans: d'ací un nou equilibri social.

De creure Cabiati, sigui quin sigui el misteri, haurà de prendre per basament de la seva política el report dels experts, posat que les dades que aquests han reunit són per damunt dels partits polítics i dels interessos particulars. A més a més, tots els economistes són d'acord amb els experts respecte d'aquests principis:

1.er Tan aviat com el suport serà anivellat, s'haurà d'anar immediatament a l'estabilització.

2.^{on} L'estabilització significa el retorn de l'or.

El moment crític és el de la «prestabilització», puix que mentre la moneda no ha tornat a ésser la moneda-or, subsisteixen sempre les dues valors: la valor sobre el mercat interior i la valor internacional. La primera s'estima per l'índex dels preus de la vida; la segona, pel canvi.

Sempre que l'or no entra en joc, existeix el risc que s'estabilitzi la valor interior, mentre que la valor del canvi fuig de l'estabilització i cal recomençar altra volta.

Les teoritzacions de Cabiati tenen l'avantatge d'ésser ben entenedores a despit de llur caire tecnicista. Ultra això, són ventilades per un aire purament democràtic, principalment allà on diu: «En interès d'Itàlia, val més una França democràtica i parlamentària, que una França del temps del Primer Cònsul». Creiem que les

paraules de Cabiati abelliran els nostres lectors, abusivament servits d'idees emmido-nades al planxat alemany.

SALVADOR SOLER

Una taca damunt el règim soviètic

El recent traspàs de Dsertxinski, el cap omnipotent de la *Txeka* russa, qui diuen que ha mort emmetzinat, ha fet esdevenir tema d'actualitat periodística les crueltats comeses per aquella terrible organització policíaca. Nosaltres també intentarem de dir-ne alguns mots.

Els detractors de l'actual règim rus que lliguen el sistema de govern dels homes nous d'aquell país i la ideologia bolxevic amb el funcionament de la *Txeka*, no tenen pas ni un gram de raó. El *Ge-Pe-U*, nom oficial del temible cos de policia, fou creat pel govern volxevic després del seu adveniment, però vetllés secretament per a la seguretat del règim que naixia. Llavors, però, tenia únicament les característiques d'un ample i ben organitzat cos de policia secreta una mica millor que el dels Estats capitalistes. Més tard, mercès a la direcció de Dsertxinski anà entortolligant-se de tal manera el cos de l'Estat, va teixir tantes indestructibles terenyines, i es va valdre de tants ressorts per fer-se témer, que ningú, ni els mateixos que la crearen, no van poder anul·lar-la ni tant sols afeblir-la. L'un dia Txitxerin, en funcions de comissari d'Afers estrangers, l'altre dia Lounatxarski, comissari encarregat de la Instrucció Pública, i després Karl Radek, secretari general de la III Internacional, sense comptar encara altres personalitats no tant preeminentes, aixecaren ardidament llur veu contra el poder cruel de la *Txeka*, però ningú no gosà a dissoldre-la. El *Ge-Pe-U*, per tant, havia esdevingut més fort que l'Estat mateix,

un Estat dintre l'Estat rus, i el seu cap, Fèlix Edmondovitx Dsertxinsk el vertader amo dels russos.

Gairebé la totalitat dels agents de la *Txeka* són antics policies o funcionaris de l'*Otxrana* tsarista—un cos de policia secreta que servia investigacions polítiques al govern del tsar. Són gent que duen immutable l'instint de la crueltat exercida impunement durant anys i anys. Són butxins de professió. Per això no és estrany que la *Txeka* sigui infinitament més abominable que la inquisició a Espanya i el comitè de Salut Pública de la revolució francesa. El seu funcionament tot misteriós, els seus procediments de tortura física i moral, les seves execucions dintre una sala a tret de revòlver i, en una paraula, tots els seus caires, donen al *Ge-Pe-U* un to de selvàgia sense pasió. Sembla que dintre la terrible organització tot sigui inspirat per un acarnissat odi asiàtic contra la civilització europea. Els mateixos butxins oficials de la *Txeka* són gairebé tots asiàtics, xinesos, tàrtars, caucàsians i siberians, junt amb dos estonians, formen el cos d'agents executors de les penes de mort.

Però, encara, el que fa més horror de la *Txeka*, segons un llibre escrit per un rus que es pogué desfer de les seves grapes, són les presons on tanca els acusats: els calabossos són foscos, humits, a terra hi ha pilots de runa, de troços de paper, de palla podrida que ningú no cura a treure. Els murs saliquen. Milers de paràsits de tota mena menen s'apoderen de seguida del cos dels presos. Les rates hi són a centenars. El menjar, que és servit dues vegades cada dia, no pot ésser més repugnant. A manca d'estres a propòsit, hom fa servir de plats i cassoles els objectes mateixos que serveixen a l'enfermeria per a recollir tota mena de dretritus—sang, pus, bandatges, etc.—de les operacions o rentatges.

I tot això ha estat fins ara dirigit personalment per Dsert-

xinski, el qual a complia el seu comés amb una mena de meticulositat que tenia semblances de sacerdot al servei d'un fanatisme criminal. El cap de la *Txeka* traspasat suara, era, segons diuen, un home com els altres. No tenia cara ferotge, ni veu espavantable. Era alt, això sí, i duia barba. No és que fos senyguinari, diuen. Ho feia tot per accomplir el seu deure! «Ja se sap que una revolució necessita occir aquell qui li fa nosa», —deia. I mireu si estava convençut que era esclau del deure, que cada dia, sense excepció, a les 8 del matí ja ocupava el seu lloc a l'oficina. Aquest deure seguit tan escrupolosament el dugué a signar 12.000 execucions oficials, només en els anys 1918 i 1919. Les execucions no oficials, segons l'escriptor A. J. Gutman i altres, s'elevaven a 25.000 fins l'any 1921.

Amb aquestes petites dades el lector veurà que tanmateix la *Txeka* és el núvol més negre, la taca més denigrant de la revolució russa. Continuaran encara les seves crueltats, subsistirà el seu poder omnipotent, a pesar de la mort de Dsertxinski? Qui sap! Si els governants de Rússia volen destruir aquesta institució que els fa ombra a ells mateixos, ara fóra l'hora. Però qui ens diu que la *Txeka* no és el puntal més ferm del règim soviètic?

DOMÉNEC GARRIGA

La I.^a Exposició d'art

A mesura que la data de l'inauguració s'apropa, va consolidant-se l'èxit de l'Exposició que ha d'iniciar l'Obra de catalogació del Penedès artístic. El prestigi dels pintors (Russinyol, Mir, Mas i Fondevila, Ferrer, Sunyer, Ricar, Cabanyes, Sisquella, Cassanyes, Inglada, etc.), d'una banda, la cura que es posa en la selecció de la part retrospectiva—dedicada a Vilafranca per tal com el temps no ha permès una major i més complicada am-

plitud) aviven l'interès i enllepoleixen ja el públic.

Es a consignar, com un gest d'alta ciutadania, les facilitats donades pels artistes i, més encara, per les famílies que han ofert la seva cooperació desinteressada, generosa, a l'exposició d'art retrospectiu.

Definitivament ha estat confeccionat el programa. El dia de l'obertura oficial — 22 d'Agost — El Dr. Josep Estalella i Graells dissertarà a propòsit d'un avantprojecte d'estudis del Penedès. L'obertura per al públic serà el dia 26. En Jaume Valero parlarà del Penedes geogràfic. El dia 29 hi haurà l'àpat d'obsequi als artes i de fraternitat penedesenca. Al Teatre Principal, Pau Casals donarà un concert a profit de l'Exposició a l'obra de la qual s'ha ofert de contribuir espontàniament. El dia 2, Mossén Manuel Trens estudiarà les possibilitats pictòriques i artístiques dels vilafranquins. I el dia 5, que serà la data de

clausura, el filòsof Francesc Pujols farà unes especulacions sobre el Penedès i l'art.

Ara que ha estat aconseguit de lligar l'esforç del artistes i expositors particulars és desijar que el públic sàpiga apreciar degudament la valor d'aquests actes, sàpiga comprendre el que poden representar per a una obra comarcal de conjunt i sàpiga correspondre com cal a la crida que els organitzadors li han adreçat.

Que si els vilafranquins no podem representar-hi un bon paper, un lluit rol, en tant que actors, sapiguem ésser almenys uns espectadors dignes, conscients del deure.

Crònica

NOTA

El tema obsseionant de la quinzena, ha estat la calor, i una altra cosa.

Sobre la calor hi ha unanimitat de criteris. Ningú no dubta que en fa força, que no pot, durar etc. etc.

Entorn de l'altra cosa, les opinions són dividides en un grapat de punts de mira. Els uns, per exemple, diuen que sí, que hi aniran; els altres, que no; d'altres, que no creuen res; d'altres, que ho creuen una mica; d'altres, que ho creuen tot.

Bé: això és un esplai purament estival, que ni virtut té per treure'ns del damunt la preocupació essencial dels temps que passa.

Tot és cosa de la calor i ja sabem que la calor és un tema que fa angúnia només que de pensar-hi.

SUGGESTIONS

Qualsevol dia que tinguem humor — cosa que sovint ens manca — us parlarem d'una colla de qüestions que han estat darrerament remogudes, amb no gaire bona fortuna, diríem.

Hi ha, posem per mostra, elevades derivacions de l'art, de l'art de debò, no d'aquell que serveix per passar l'estona.

Hi ha el penedesisme, tema desamortitzat, diuen els entesos, que ens farà, potencialment, una mica més divertida i una mica menys típica la festa major — ja era hora. Hi ha el folklorisme tronat, capaç de fer el segon aqualsevol altreisme insubstancial dels que per aquest país corren.

Però deixem-ho per a millor ocasió que ara no tenim temps, ni ganes, ni espai.

Ja ens lleurà: avui per avui, no tenim més objecte que emplenar aquestes ratlles finals i escadusseres amb un pols de llevat temàtic, que, dies a venir, si vénen, poden constituir excel·lent matèria d'experimentació polèmica.

IMPREMTA CLARET
VILAFRANCA

Sastreria X. Bayer

ANGEL GUIMERA, 61

Aquesta casa ha rebut provinent de les millors fàbriques, un gran assortiment de trajes d'alta fantasia, en els quals trobareu dibuixos de gran novetat, com: són els de tipus Tutenkamen.

No deixeu, doncs, de visitar aquesta casa

FOTOGRAFIA NOVA

FERRERS, 24

Postals des de 3 pessetes

Reproduccions des de 5 pessetes

Treballs per aficionats

Ampliacions

Treballs acurats

GASETA DE VILAFRANCA

Publicació quinzenal

Redacció i Administració: Sant Joan, 4

SUBSCRIPCIÓ

A Vilafranca: 2 ptes. trimestre

A fora: 2'25 ptes. trimestre.

Les vint cures vegetals de

l'Abat HAMON

guareixen la d'abetis, albuminúria, artritis i dolor, malalties del pit, del païdor, dels nirvis, del cor, del fetge, restrenyiment, llagues de les cames, etc.

Efectes segurs : Completament inofensives.

Laboratoris botànics i marins, de Barcelona.

Exclusiva a Vilafranca: Farmàcia i Centre d'específics de JOAN BOSCH.

Placeta de la Vila, 5, i Cort, 21.

— Telèfon 2

Proveu els nous models

OPEL

1926

Torpeus i Sedans, de 3 i 4 places

Consum 6 litres per 100 quilòmetres

Representant al Penedès:

JOAN FORTUNY FABREGAS

JOAN HILL

Importador

COMERÇ A L'ENGROS
Colonials : Drogues : Pro-
ductes químics : Confiteria :
Licors de Marca : Queviures
generals : Pesca salada

OFICINES I MAGATZEMS
Ferrers, 10, Font, 9
Telèfons núms 15 comercial
i 159 particular.
Fabricació: Misser Rufet, 12
Apartat de correus, 12

Servei local i comarcal a domicili

Extraccies Curtents i Productes Químics. S.A.

BARCELONA

A dobs, sofres, sulfats
i productes enològics

Dipòsit : carrer de Clascar, 24

DOCTOR SALA

METJE DENTISTA

Aparells or i cautxou
Malalties de la boca

Dimarts i Dissabtes de 8 a 11

Rambla de Nostra Dona, 29 pral.

Gastrobiol Rossell

**Medicació específica contra les ma-
lalties de l'estómac i intestins**

De venda:

FARMACIA INTERNACIONAL - Rambla del Centre, 17 - BARCELONA

RESERVAT

per a el paper de fumar

SMOKING

Xamp-Most.

Xamp-Most?

Xamp-Most!...

Xamp-Most!!!!...

ADQUIRIU LA BOMBA BLOCH

no necessita engrassament

Representant dipositari per la comarca: JOSEP GUITART
Llautoneria i Electricitat

FERRERS, 72

TELEFON 72